

**LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242
NR. XI-242 2, 3, 8, 11, 13, 34, 42, 44, 48, 49, 52, 53, 54, 57, 58, 59, 61, 68, 74, 76¹, 76², 77, 82,
83, 84, 85, 87 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 4, 10, 11, 15,
27, 28, 35, 38, 39, 48, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 72¹, 72², 73, 75³, 77, 85
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 64¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO
NR. XIV-1257 12, 13 IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489
29 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Priežastys – Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 2, 3, 8, 11, 13, 34, 42, 44, 48, 49, 52, 53, 54, 57, 58, 59, 61, 68, 74, 76¹, 76², 77, 82, 83, 84, 85, 87 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 48, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 72¹, 72², 73, 75³, 77, 85 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 64¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-1257 12, 13 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Lydintis įstatymo projektas Nr. 1) ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 29 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Lydintis įstatymo projektas Nr. 2) parengti siekiant spręsti probleminius Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – MSI) nuostatų taikymo praktikoje klausimus.

Tikslas – efektyviai veikianti studijų ir mokslo sistema.

Uždaviniai:

1 uždavinys. Suderinti studijų finansavimo modelį su valstybės biudžeto formavimo principais ir galimybėmis:

- siekiant, kad skatinamasis finansavimas už studijų veiklos pasiekimus atitiktų valstybės biudžeto formavimo principus ir leistų atsižvelgti į valstybės finansines galimybes (o ne automatiškai nustatytą lėšų sumą, kurią būtina skirti šiam tikslui), siūloma atsakyti griežto procentinio šio finansavimo dydžio apibrėžimo (dabar įtvirtinta, kad šiam tikslui skiriama 20 procentų asignavimų, skirtų studijų baziniam finansavimui) ir kartu išlaikyti dabar galiojančią nuostatą, kad finansavimas negali būti mažesnis, negu buvo skirtas praėjusiais metais (76² str. 1 ir 2 d.);

- nustatyti, kad valstybės finansavimas atsilaisvinusioms ir neužimtomis valstybės finansuojamoms studijų vietoms aukštajai mokyklai išlieka iki einamųjų biudžetinių metų, kuriais baigiasi atitinkami studijų metai, pabaigos (sprendžiama „nubyrėjimo“ problema, nes dėl ribotų valstybės finansinių galimybių nepakanka lėšų naujų studentų priėmimui) (77 str. 6 d.);

- reglamentuoti antrosios pakopos tarpkryptinių studijų finansavimą (77 str. 8 d., 83 str. 4 d.).

2 uždavinys. Siekti racionalaus ir efektyvaus valstybės finansuojamų studijų vietų planavimo ir priėmimo vykdymo:

- nustatyti studentų priėmimo ir duomenų apie studentų priėmimą pateikimo terminus, įteisinti valstybės finansuojamų studijų vietų skaičiaus paskirstymą trejų metų laikotarpiui, jį susiejant su trejų metų valstybės biudžetu (77 str. 6 d.);

- patikslinti, kad nelieka centralizuoto priėmimo koordinavimo, kurį atlikdavo viešoji įstaiga „Mokausi Lietuvoje“, o priėmimas vykdomas naudojantis šiai funkcijai atlikti skirta valstybės bendrojo priėmimo informacine sistema (59 str. 8 d.);

- nustatyti asmenų, studijuojančių valstybės nefinansuojamoje studijų vietoje, galimybę keisti studijų programą, kuri iki šiol nebuvo reglamentuota (77 str. 11 d.);

- nustatyti, kad asmenims, nutraukusiems studijas ir grįžtantiems jas užbaigti, netaikomas minimalus stojamasis balas, išskyrus tuos asmenis, kurie nutraukę studijas, jas aukštųjų mokyklų nustatyta tvarka atnaujiną (59 str. 5 d.);

- nustatyti, kad per bendrojo priėmimo informacinę sistemą nepriimami asmenys, įgiję užsienio kvalifikaciją, ir asmenys, pretenduojantys tik į valstybės nefinansuojamas studijų vietas, bei asmenys, kurie nutraukę studijas, aukštųjų mokyklų nustatyta tvarka jas atnaujiną (59 str. 8 d.);

- patikslinti asmenų, galinčių pretenduoti į antrąją konkursinę eilę, sąrašą, atsisakant galimybės pretenduoti asmenims su praktinės veiklos patirtimi ir trumpųjų studijų absolventams (77 str. 3 d.).

3 uždavinys. Sudaryti prielaidas efektyvesnei valstybinių mokslinių tyrimų institutų (toliau – Institutai) veiklai:

- siekiant sudaryti palankesnes sąlygas Institutams įgyvendinti konkursinio finansavimo priemones bei vykdyti mokslo – verslo projektus, Institutams, kurių teisinė forma yra viešoji įstaiga, siūloma suteikti teisę steigti ribotos civilinės atsakomybės juridinius asmenis ir į juos investuoti nuosavybės teise valdomą turtą, taip pat teisę skolintis (13 str. 1 d.) *mutatis mutandis* taikant MSĮ 88 ir 90 straipsnių nuostatas. Valdydami, naudodami jiems patikėtą turtą, Institutai, kaip ir aukštosios mokyklos, vadovaujasi MSĮ 86 straipsnio 1 dalyje įtvirtintais principais: visuomeninės naudos, efektyvumo, racionalumo, atskaitingumo visuomenei, ūkinės veiklos autonomijos;

- siekiant dermės su MSĮ 8 straipsnio 2 dalimi, taip pat atsižvelgiant į tai, kad Institutų teisės gal būti nustatomos ir kituose teisės aktuose, siūloma numatyti Institutams galimybę turėti ir kitas teisės aktais suteikiamas teises (13 str. 1 d.).

4 uždavinys. Atlikti pakeitimus siekiant teisinio aiškumo ir dermės su kitais įstatymais:

- pakeisti straipsnius, kuriuose minimi 2019 m. sausio 1 d. pakeisti ministerijos ir ministro pareigų pavadinimai, vietoje Švietimo ir mokslo ministerijos pavadinimo įrašant Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pavadinimą ir vietoje švietimo ir mokslo ministro pareigų nurodant švietimo, mokslo ir sporto ministro pareigas (3, 8, 34, 48, 49, 52, 53, 54, 57, 58, 61, 68, 82, 85, 87 str.);

- nebereguluoti kolegijų pavadinimų anglų kalba (11 str. 4 d.);

- suderinti MSĮ nuostatas su Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 1, 2, 5, 9, 10, 11, 12, 19, 23, 24, 29, 30, 31, 33, 35, 37, 40 straipsnių ir IV skyriaus pavadinimo pakeitimo, įstatymo papildymo III¹ skyriumi, 33¹ straipsniu ir priedu bei 29 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo Nr. XV-441 nuostatomis dėl reikalavimų licencijuojamai veiklai (42, 44 str.), turi būti nustatomas reikalavimas, kad jeigu nebeužtikrinama atitiktis Europos Sąjungos teisės akte ar licencijavimą nustatančiame įstatyme nustatytiems licencijos įgijimo ir turėjimo reikalavimams, licencijos turėtojas turi apie tai pranešti licenciją išdavusiam viešojo administravimo subjektui arba Lietuvos Respublikos paslaugų įstatyme nurodytam kontaktiniam centrui;

- įteisinti studijų krypčių aprašų rengimo praktiką, nustatant, kad juos rengia Studijų kokybės vertinimo centras, pasitelkdamas mokslo ir studijų institucijų, studentų organizacijų ir darbdavių atstovus, o tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras, studijų krypties aprašo paskirtį formuluoti bendriau, siekiant plėtoti tarpkryptinių ir kitų studijų įvairovę (53 str. 11 d.);

- patikslinti MSĮ 54 straipsnį, aiškiau susiejant doktorantūros teisės suteikimą su atitinkamos mokslo krypties (krypčių) MTEP lygio įvertinimu, o meno doktorantūros teisės suteikimą – su atitinkamos meno krypties (krypčių) meno veiklos lygių įvertinimu. Taip pat aiškiai įtvirtinti galimybę doktorantūrą vykdyti vienoje ar keliuose mokslo ir (ar) meno kryptyse, vykdyti bendras doktorantūros studijas su užsienio mokslo ir studijų institucijomis, įskaitant jungtines doktorantūros studijų programas, kurių vykdymo reikalavimai būtų nustatomi Mokslo doktorantūros nuostatuose ir (ar) Meno doktorantūros nuostatuose (54 str.);

- nustatyti, kad diplomo priedėliai išduodami visiems aukštųjų mokyklų absolventams. Siekiant modernizuoti ir skaitmenizuoti aukštojo mokslo diplomų ir jų priedėlių išdavimą siūloma sudaryti galimybę nuo 2027 m. birželio 1 d. absolventams išduoti ir skaitmeninius diplomus ir kad tai reglamentuotų švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinama tvarka (58 str. 6 d.);

- pakeisti neaktualias nuostatas, susijusias su lėšų skyrimu valstybės investicijų programoms ir valstybės investicijų projektams (74 str. 1 d. ir 84 str. 1 d.);

- siekiant aiškesnio teisinio reglamentavimo, susijusio su mokslo ir studijų institucijų studijų veiklos pasiekimų vertinimu, patikslinti duomenis įrašyti Nacionalinei švietimo agentūrai os funkciją ir teikiančių institucijų sąrašą, papildant jį Lietuvos transporto saugos administracija. ir patikslinant Nacionalinės švietimo agentūros funkciją;

- siekiant aiškiau reglamentuoti, kaip skiriama parama studijuojantiems užsienio lietuviams ir finansuojamos užsienio lietuvių, įgijusių išsilavinimą užsienyje, studijos Lietuvoje. Siūloma patikslinti MSI 82 straipsnio 7 ir 8 dalių nuostatas. Atsižvelgiant į suformuotą praktiką, pagal dabar galiojančio MSI 82 straipsnio 7 dalį, švietimo, mokslo ir sporto ministras nustato dvi tvarkas – vieną, reglamentuojančią paramos studijuojantiems užsienio lietuviams teikimą, kurį administruoja Valstybinis studijų fondas, ir antrą, reglamentuojančią užsienio lietuvių trumpųjų, pirmosios, antrosios ir trečiosios pakopos studijų finansavimą, kurį administruoja Švietimo mainų paramos fondas. Kadangi pagal dabar galiojančio MSI 82 straipsnio 8 dalį švietimo, mokslo ir sporto ministras taip pat nustato tvarką, reglamentuojančią užsieniečių trumpųjų, pirmosios, antrosios ir trečiosios pakopos studijų finansavimą, kurį administruoja Švietimo mainų paramos fondas, tikslinga šias dvi nuostatas, reglamentuojančias užsienio lietuvių ir užsieniečių studijų finansavimą, apjungti į vieną įstatymo straipsnio dalį (82 str. 8 d.);

- atsižvelgiant į suformuotą praktiką ir siekiant teisinio aiškumo, siūloma papildomai nustatyti, kad teikiama parama užsieniečiams ir užsienio lietuviams, atvykusiems į dalines studijas, kad tiek užsieniečiai, tiek užsienio lietuviai galėtų dalyvauti ir gauti paramą mainų programose. Pagal MSI 56 straipsnio 1 dalį dalinės studijos yra studento mokymasis pagal studijų programos dalį, suteikiančią žinių ir gebėjimų, kurie įvertinami ir patvirtinami aukštosios mokyklos išduodamu pažymėjimu. Dalinės studijos yra skirtos asmenims, kurie nori įgyti specifinių žinių ir gebėjimų studijuodami atskirus studijų programos dalykus (modulius). Dalinės studijos yra skirtos atvykusiems asmenims pagal mainų programas, asmenims, siekiantiems įgyti atitinkamų žinių ir gebėjimų studijuojant tam tikrą programos dalį, asmenims. Siūlomas pakeitimas prisidėtų prie didesnio užsieniečių ir užsienio lietuvių įsitraukimo į Lietuvos aukštojo mokslo sistemą, stiprintų jų ryšį su Lietuva ir sudarytų vienodas finansinės paramos galimybes visoms studijų formoms. Toks reguliavimas sudarys pakankamas prielaidas užtikrinti užsienio lietuvių galimybes studijuoti Lietuvos aukštosiose mokyklose bei prisidės prie jų grįžimo ir integracijos Lietuvoje skatinimo. (82 str. 6 d.).

- įvertinus poreikį mokslo ir studijų institucijoms teikti metinės veiklos ataskaitas Ministerijai bei steigėjui, siūloma atsisakyti šios nuostatos kaip perteklinės (85 str. 2 d.);

- priimti Lydintį įstatymo projektą Nr. 1 ir Lydintį įstatymo projektą Nr. 2.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

1 uždavinys. Suderinti studijų finansavimo modelį su valstybės biudžeto formavimo principais ir galimybėmis:

- MSĮ 76² straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad pagal studijų veiklos pasiekimų vertinimo suminius įverčius visoms mokslo ir studijų institucijoms 2024 metais skiriama 5 procentai, 2025 metais – 10 procentų, 2026 ir vėlesniais metais – 20 procentų valstybės biudžeto lėšų, apskaičiuotų nuo praėjusių metų valstybės biudžete patvirtintų asignavimų, skirtų studijų baziniam finansavimui. Ši nuostata įtvirtina griežtą finansavimo ribą, kurios turi būti laikomasi planuojant valstybės biudžeto lėšas mokslo ir studijų institucijų skatinamajam finansavimui už studijų veiklos pasiekimus. Šis finansavimas siejamas su baziniu studijų finansavimu, kuriam augant, automatiškai didėja ir skatinamajam studijų finansavimui būtina skirti suma. Jei bazinio studijų finansavimo didinimo suma yra grindžiama tam tikrų rodiklių didėjimu (pvz., bazinės socialinės išmokos, pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio didinimu, darbo užmokesčio didinimu ir pan.), tai skatinamasis studijų finansavimas didėja automatiškai, nepriklausomai nuo objektyvių veiksnių, dėl kurių galėtų didėti iš šių lėšų finansuojamos išlaidos. Formuojant valstybės biudžeto projektą, tokį studijų skatinamojo finansavimo augimą pagrįsti sudėtinga. Tai apsunkina ir studijų bazinio finansavimo didinimo galimybes, nes šiam tikslui papildomai skiriama suma automatiškai pabrangsta 20 procentų (pastarieji turi būti skiriami skatinamajam finansavimui). Tokia nuostata sukuria kliūtis tikslingai didinti investicijas į studijų bazinį finansavimą, suvaržo Vyriausybės galimybes formuojant valstybės biudžetą, tikslingai didinti tam tikrų studijų reikmių finansavimą, neviršijant valstybės finansinių galimybių. Atkreiptinas dėmesys, kad Konstitucinis Teismas 2008 m. kovo 20 d. nutarime (byla Nr. 28/07-29/07) konstatavo, kad „Įstatymu negali būti nustatytas toks aukštojo mokslo finansavimo modelis, kuris nebūtų pagrįstas subalansuotu visuomenės ir valstybės poreikių bei valstybės finansinių galimybių įvertinimu ir kurio valstybė akivaizdžiai nebūtų pajėgi įgyvendinti; tokio modelio nustatymas prieštarautų *inter alia* konstituciniam socialinės darnos imperatyvui, neleistų valstybei vykdyti įvairių kitų savo priedermių“. Be to, atkreiptinas dėmesys ir į Konstitucinio Teismo 2020 m. lapkričio 3 d. nutarimą Nr. KT187-N15/2020, kuriame buvo konstatuota, kad įstatymų nuostatos, pagal kurias tam tikram tikslui būtų skiriama tiksli, procentais ar suma išreikšta valstybės biudžeto lėšų dalis, pažeidžia Konstitucijos principą, kad biudžetą rengia Vyriausybė, o tvirtina Seimas;

- MSĮ 77 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad tais atvejais, kai atsilaisvina valstybės finansuojama studijų vieta (joje studijuojantis asmuo pašalinamas iš aukštosios mokyklos, praranda valstybės finansavimą arba nutraukia studijas), aukštosios mokyklos studijų vietai skirtas valstybės finansavimas išlieka tol, kol atsilaisvinusių neužimtų valstybės finansuojamų studijų vietų dalis tam tikroje studijų kryptių grupėje arba mokslo ar meno srityje yra ne didesnė kaip 25 procentai nuo priėmimo metais užfiksuoto atitinkamo valstybės finansuojamų studijų vietų skaičiaus. Įgyvendinant šią nuostatą, per studijų laikotarpį galėtų atsilaisvinti ketvirtadalis valstybės finansuojamų studijų vietų (iki 25 procentų nuo visų vietų) ir joms vis tiek būtų skiriamas valstybės finansavimas per visą nustatytą studijų laikotarpį. Tai žymiai sumažina galimybes numatyti pakankamai lėšų į aukštąsias mokyklas naujai priimamų asmenų studijoms. Be to, dabartinė MSĮ 77 straipsnio 6 dalies nuostata neatitinka Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme įtvirtinto reikalavimo valstybės biudžeto lėšas naudoti ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai;

- MSĮ 77 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad universitetai, vykdančys tarpkryptines magistrantūros studijas, nustato studijų kryptių grupę, su kuria susieja studentų priėmimą, tačiau nėra nustatyti tarpkryptinių studijų finansavimo principai.

2 uždavinys. Siekti racionalaus ir efektyvaus valstybės finansuojamų studijų vietų planavimo ir priėmimo vykdymo:

- MSĮ 77 straipsnyje nustatyta, kad Vyriausybė kasmet iki balandžio 2 d. nustato lėšų ir valstybės finansuojamų studijų vietų bei studijų stipendijų skaičių, o švietimo, mokslo ir sporto ministras kasmet iki balandžio 15 d. tvirtina preliminarų valstybės finansuojamų studijų vietų bei studijų stipendijų skaičių. Nėra galimybės planuoti valstybės finansuojamų studijų vietų ir lėšų

poreikius ilgesniam laikotarpiui ir derinti šiuos procesus su 3 metų valstybės biudžeto planavimo procesu;

- MSĮ 59 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad centralizuotas priėmimo koordinavimas vykdomas švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Ši nuostata yra perteklinė ir formaliai įgyvendina Švietimo įstatymo 29 straipsnio 8¹ dalies nuostatą, kad priėmimą mokyti pagal švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas), vykdomą centralizuotai, administruoja, o priėmimą į trumposios pakopos, pirmosios pakopos, vientisąsias ir profesines studijas centralizuotai koordinuoja Viešoji įstaiga „Mokausi Lietuvoje“, naudodama šiai funkcijai atlikti skirtą valstybės informacinę sistemą. *De facto* koordinavimo funkciją vykdo Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti, turinti ilgametę bendrojo priėmimo į pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas. Bendrojo priėmimo informacinė sistema (BPIS) – tai centralizuota internetinė platforma, kuria naudojasi stojantieji į Lietuvos aukštąsias mokyklas. Ją administruoja Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendram priėmimui organizuoti (LAMA BPO). Ši sistema leidžia vienoje vietoje pateikti prašymus, pasirinkti studijų programas ir dalyvauti konkurse; Priėmimas į aukštųjų mokyklų trumposios pakopos, pirmosios pakopos ir vientisąsias studijas vyksta tik naudojantis BPIS. Išimtys taikomos tik užsieniečiams, kurie nepretenduoja į valstybės finansuojamų studijų vietas. Jų priėmimas vyksta tiesiogiai į jų pasirinktas aukštąsias mokyklas, nesinaudojant bendrojo priėmimo valstybės informacinės sistema.

- MSĮ 59 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad asmenims, nutraukusiems studijas ir grįžtantiems jas užbaigti, taikomi tokie patys priėmimo per valstybės informacinę sistemą reikalavimai. Tai nedera su aukštųjų mokyklų teise suteikti galimybę atnaujinti studijas asmenims, nutraukusiems studijas jų pačių nustatyta tvarka;

- MSĮ 77 straipsnio 1¹ dalyje nurodytos asmenų grupės, kurios gali pretenduoti į antrąją konkursinę eilę. Šioje asmenų grupėje yra ne tik asmenys, kurie yra iš socialiai jautrių grupių (yra našlaičiai, turi ribotą dalyvumo laisvę arba yra socialiai remtini), tačiau ir asmenys, turintys praktinės veiklos patirties bei trumpųjų studijų absolventai. Antroji konkursinė eilė turėtų būti skirti tik socialiai jautrių grupių asmenims konkuruoti dėl valstybės finansuojamų studijų vietų. O praktinės veiklos patirtis jau dabar yra vertinama skaičiuojant konkursinį balą. Neaktualios nuostatos dėl asmenų, pretenduojančių į antrąją konkursinę eilę, kiek tai susiję su priėmimu į trumposios pakopos studijas, ir į studijų stipendijas, nes valstybės finansuojamų studijų vietų numatyti trumposios pakopos studijoms poreikio nėra, neišnaudojamos esamos vietos.

3 uždavinys. Sudaryti prielaidas efektyvesnei valstybinių mokslinių tyrimų institutų veiklai:

- MSĮ 13 straipsnyje, reglamentuojančiame Institutų teises ir pareigas, nėra numatyta Institutų teisė steigti ribotos civilinės atsakomybės juridinius asmenis ir į juos investuoti nuosavybės teise valdomą turtą, taip pat teisė skolintis. Siekiant pažangos ir konkurencingumo, MTEPI veiklų rezultatai turi būti komercializuojami. Viena iš didžiausių kliūčių inovacijų plėtrai išlieka atotrūkis tarp mokslo ir verslo, t. y. nėra sklandžiai veikiančios technologijų perdavimo sistemos, todėl dažnu atveju sukurtų inovacijų ir technologijų kelias į rinką sustoja ankstyvame etape;

- MSĮ 13 straipsnyje nenumatyta galimybė Institutams turėti ir kitų teisės aktais, reglamentuojančiais juridinių asmenų veiklą, suteikiamų teisių.

4 uždavinys. Atlikti pakeitimus siekiant teisinio aiškumo ir dermės su kitais įstatymais:

- MSĮ 2, 3, 8, 34, 48, 49, 52, 53, 54, 57, 58, 61, 68, 82, 85, 87 straipsniuose yra nebeaktualūs 2019 m. sausio 1 d. pakeisti valstybės institucijos (Švietimo, mokslo ir sporto ministerija) ir pareigų (švietimo, mokslo ir sporto ministras) pavadinimai;

- MSĮ 11 straipsnio 4 dalyje nustatyta sąlyga, kada kolegijos gali savo pavadinime anglų kalba vartoti žodžius „taikomųjų mokslų universitetas“ – kai vykdo ne mažiau kaip dviejų studijų krypčių antrosios pakopos koleginių studijų programas, tačiau tokios studijos MSĮ nėra apibrėžtos, todėl sąlyga yra galimai klaidinanti;

- MSĮ 42 ir 44 straipsniuose nustatyti reikalavimai leidimui vykdyti studijas ir su studijomis susijusiai veiklai / leidimui vykdyti su studijomis susijusiai veiklai bei šių leidimų panaikinimo pagrindai, tačiau nėra nuostatų, kurios tapo aktualios, priėmus Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 1, 2, 5, 9, 10, 11, 12, 19, 23, 24, 29, 30, 31, 33, 35, 37, 40 straipsnių ir IV skyriaus pavadinimo pakeitimo, įstatymo papildymo III¹ skyriumi, 33¹ straipsniu ir priedu bei 29 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymą Nr. XV-441, kuriuo tikslinami licencijos įgijimo ir turėjimo reikalavimai (kai taikomas Paslaugų įstatymas), konkrečiame licencijavimą nustatančiame įstatyme turi būti nustatytas reikalavimas, kad jeigu nebeužtikrinama atitiktis Europos Sąjungos teisės akte ar licencijavimą nustatančiame įstatyme nustatytiems licencijos įgijimo ir turėjimo reikalavimams, licencijos turėtojas turi apie tai pranešti licenciją išdavusiam viešojo administravimo subjektui arba Paslaugų įstatyme nurodytam kontaktiniam centrui;

- MSĮ 53 straipsnyje nėra nustatyta studijų krypčių aprašų rengimo praktika;

- MSĮ 54 straipsnyje šiuo metu nustatyti pagrindiniai mokslo (meno) doktorantūros vykdymo reikalavimai, o detalūs doktorantūros organizavimo ir vykdymo reikalavimai nustatomi švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamuose Mokslo doktorantūros nuostatuose ir Meno doktorantūros nuostatuose. Mokslo doktorantūros nuostatuose nustatyta, kad mokslo doktorantūros teisę universitetui (ar universitetui kartu su kitais universitetais ir (ar) mokslinių tyrimų institutais) suteikia švietimo, mokslo ir sporto ministras, o ši teisė suteikiama konkrečioje mokslo kryptyje, kurioje atliekami aukšto lygio moksliniai tyrimai. Meno doktorantūros nuostatuose nustatyta, kad meno doktorantūros teisę universitetui (universitetams) suteikia švietimo, mokslo ir sporto ministras, o ji suteikiama remiantis pretendentų atitinkamos meno krypties meno veiklos (įskaitant meninius tyrimus) ir menotyros mokslo krypties lygių įvertinimu bei pateiktų doktorantūros, infrastruktūros ir numatomo bendradarbiavimo (su Lietuvos ir (ar) užsienio institucijomis) dokumentų įvertinimu. Tačiau MSĮ nėra aiškiai įvardyta, kad doktorantūra gali būti vykdoma keliuose mokslo ir (ar) meno kryptyse bei kad vykdant bendras doktorantūros studijas su užsienio institucijomis doktorantūra gali būti vykdoma pagal jungtines doktorantūros studijų programas, o tai yra šiuolaikinių universitetinių studijų aktualija. Šiuo metu susiklosčiusi praktika rodo, kad aukštosios mokyklos nevienodai aiškina galiojantį teisinį reguliavimą, ypač dėl doktorantūros studijų organizavimo galimybės studijų programos forma, nes teisės aktuose studijų programos aiškiai minimos tik trumpųjų, pirmosios ir antrosios pakopos studijų kontekste. Dėl tokios skirtingos interpretacijos atsiranda teisinis neapibrėžtumas, ribojamas universitetų galimybės kurti pažangius tarptautinius doktorantūros modelius ir mažinamas Lietuvos aukštojo mokslo sistemos konkurencingumas. Dalis Lietuvos universitetų jau šiuo metu sėkmingai dalyvauja Europos Komisijos programos „Horizon Europe“ ir „Marie Skłodowska-Curie Actions“ finansuojamuose jungtinių doktorantūrų projektuose kartu su užsienio valstybių mokslo ir studijų institucijomis. Todėl siūlomų pakeitimų tikslas nėra keisti doktorantūros esmę ar įvesti naują studijų modelį, bet pašalinti teisinio aiškinimo neapibrėžtumą ir kliūtis, kurios šiuo metu trukdo kitiems universitetams lygiomis teisėmis taikyti tarptautinėje praktikoje jau naudojamus doktorantūros organizavimo modelius;

- MSĮ 58 straipsnyje nustatyta, kad ne visiems aukštųjų mokyklų absolventams kartu su diplomu išduodamas diplomo priedėlis ir kad švietimo, mokslo ir sporto ministras nustato diplomų, diplomų priedėlių ir studijų pažymėjimų blankų privalomosios formos rengimo, gamybos, apskaitos, registracijos ir išdavimo tvarką, kuri įpareigoja reguliuoti popierinių išsilavinimo pažymėjimų ant dokumentų blankų parengimą ir išdavimą.

Iš esmės nekeičiant teisinio reglamentavimo, tačiau siekiant teisinio aiškumo ir dermės su Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 39 straipsnio 6 dalimi, patikslintos MSĮ 59 straipsnio 2 dalies nuostatos;

- MSĮ 74 straipsnio 1 dalies 3 punkte ir 84 straipsnio 1 dalies 7 punkte tarp mokslo ir studijų institucijų, taip pat mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos finansavimo šaltinių yra nurodytos valstybės investicijų programų ir valstybės investicijų projektų lėšos, kurių įgyvendinimas baigtas 2025 m. gruodžio 31 d., ir valstybės lėšos investicijoms į infrastruktūrą planuojamos ir skiriamos, vadovaujantis strateginį valdymą reglamentuojančiais teisės aktais, neaktualias nuostatas dėl valstybės investicijų programų ir valstybės investicijų projektų reikėtų pakeisti;

- MSĮ 76¹ straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Nacionalinė švietimo agentūra atlieka duomenų sutvarkymą ir skaičiavimus, o už duomenų tikslumą atsakingi duomenų teikėjai, kurių sąraše nebuvo įrašyta Lietuvos transporto saugos administracija;

- MSĮ 82 straipsnis nepakankamai aiškiai reglamentuoja, kaip finansuojamos užsienio lietuvių studijos Lietuvoje;

- MSĮ 85 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybinės mokslo ir studijų institucijos metines veiklos ataskaitas ir skelbia viešai, ir teikia Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai ir steigėjui;

- kai kurios teikiamo Įstatymo projekto nuostatos yra susijusios su atitinkamų Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo NR. XI-242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 48, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 72¹, 72², 73, 75³, 77, 85 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 64¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-1257 nuostatų ir Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 keitimu.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1 uždavinys. Suderinti studijų finansavimo modelį su valstybės biudžeto formavimo principais ir galimybėmis:

- siekiant, kad skatinamasis finansavimas už studijų veiklos pasiekimus atitiktų valstybės biudžeto formavimo principus ir leistų atsižvelgti į valstybės finansines galimybes (o ne automatiškai nustatytą lėšų sumą, kurią būtina skirti šiam tikslui), siūloma atsisakyti MSĮ 76² straipsnio 2 dalies nuostatų, pagal kurias nustatomas konkretus procentinis šio finansavimo dydis nuo bazinio studijų finansavimo. Pažymėtina, kad, atlikus šį pakeitimą, skatinamasis studijų finansavimas negalėtų būti mažesnis, negu buvo skirta praėjusiais metais. Papildomų lėšų šiam tikslui būtų skiriama atsižvelgiant į studijų pasiekimų apimtį, studijų kokybės užtikrinimo poreikius ir valstybės finansines galimybes, bet ne automatiškai. MSĮ 76² straipsnio 2 dalies nuostatas, numatančias, kad lėšos mokslo ir studijų institucijoms paskirstomos proporcingai jų studijų veiklos pasiekimų vertinimo suminiams įverčiams, siūloma perkelti į šio straipsnio 1 dalį. Šie pakeitimai įsigaliotų 2027 m. sausio 1 d., nes juos numatoma taikyti rengiant ir tvirtinant Lietuvos Respublikos 2027–2029 ir vėlesnių metų biudžeto patvirtinimo įstatymų projektus. Pažymėtina, kad siūlomas pakeitimas nekeičia studijų veiklos pasiekimų vertinimo sistemos esmės ir nepanaikina skatinamojo finansavimo mechanizmo. Mokslo ir studijų institucijoms lėšos ir toliau bus skirstomos pagal studijų veiklos pasiekimų vertinimo rezultatus, todėl išlieka finansinės paskatos siekti aukštų studijų kokybės, studentų pasiekimų ir kitų vertinamų rodiklių rezultatų. Atsisakoma tik automatinio skatinamojo finansavimo dydžio susiejimo su bazinio studijų finansavimo asignavimais. Siūlomas teisinis reguliavimas nesudaro prielaidų mažinti jau pasiektą skatinamojo finansavimo lygį, nes įstatyme išlaikoma nuostata, kad skatinimui už studijų veiklos pasiekimus skiriama suma negali būti mažesnė negu buvo skirta praėjusiais metais. 2026 m. skatinimui už studijų veiklos pasiekimus skirta 23,7 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, todėl pagal siūlomą teisinį reguliavimą ir ateityje šiam tikslui skiriamų lėšų suma negalėtų būti mažesnė.

Atsižvelgiant į tai, neigiamas poveikis mokslo ir studijų institucijų veiklai, jų finansiniam stabilumui bei studijų veiklos rezultatų siekimui nenumatomas. Kartu sudaromos prielaidos valstybės biudžeto lėšas planuoti lanksčiau ir efektyviau, atsižvelgiant į faktinius studijų sistemos poreikius bei valstybės finansines galimybes;

- siekiant, kad studijoms skiriamos valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai, MSI 77 straipsnio 6 dalyje siūloma atsisakyti nuostatų, pagal kurias aukštosioms mokykloms per visą nustatytą studijų laikotarpį skiriamas finansavimas atsilaisvinusioms neužimtoms valstybės finansuojamoms studijų vietoms, ir nustatyti, kad finansavimas tokioms vietoms išlieka iki einamųjų biudžetinių metų, kuriais baigiasi atitinkami studijų metai, pabaigos. Atlikus šį pakeitimą, būtų sudarytos prielaidos efektyviau panaudoti atsilaisvinusius išteklius, nukreipiant juos naujai priimamų asmenų studijoms. Šie pakeitimai įsigalioję 2027 m. sausio 1 d., nes juos numatoma taikyti rengiant ir tvirtinant Lietuvos Respublikos 2027–2029 ir vėlesnių metų biudžeto patvirtinimo įstatymų projektus. Pažymėtina, kad siūlomas MSI 77 straipsnio 6 dalies pakeitimas reglamentuoja valstybės biudžeto lėšų apskaičiavimą ir skyrimą aukštosioms mokykloms, o ne individualias asmenų, studijuojančių valstybės finansuojamose studijų vietose, studijų kainos apmokėjimo sąlygas. Valstybės biudžeto finansavimas aukštosioms mokykloms planuojamas ir skiriamas biudžetiniams metams, todėl šių nuostatų taikymas bus siejamas su 2027 ir vėlesniais biudžetiniais metais, o ne su asmenų priėmimo į aukštąsias mokyklas data ar studijų metų pradžia;

- 77 straipsnio 8 (12) dalyje siūloma nustatyti tarpkryptinių studijų finansavimo principą, numatant galimybę patiems universitetams savo nustatyta tvarka numatyti šioms studijoms valstybės finansuojamų studijų vietų (ir) ar studijų stipendijų skaičių iš universitetui skiriamo valstybės finansavimo antrosios pakopos studijoms vykdyti, o 83 straipsnio 4 dalyje – kai vykdoma tarpkryptinė magistrantūros studijų programa, valstybės biudžeto lėšomis apmokama studijų kaina, kuri neviršija didžiausios galimos norminės atitinkamos studijų krypties arba studijų programų grupės, su kuria siejama tarpkryptinė studijų programa, studijų kainos.

2 uždavinys. Siekti racionalaus ir efektyvaus valstybės finansuojamų studijų vietų planavimo ir priėmimo vykdymo:

- siekiant efektyvesnio valstybės finansuojamų studijų vietų planavimo proceso, derančio 3 metų valstybės biudžeto planavimo procesu, didesnio finansinio aiškumo ir stabilumo mokslo ir studijų institucijoms, siūloma planuoti valstybės finansuojamas studijų vietas trejiems metams, kad tiek ministerijos, atsakingos už atitinkamo sektoriaus specialistų poreikio planavimą, tiek Vyriausybė bei mokslo ir studijų institucijos galėtų tvariau vykdyti specialistų poreikio užsakymą. Pastaruosius 5 ir daugiau metų valstybės finansuojamų studijų vietų skaičiai ir rodikliai, kuriuos vertinant šios vietos yra planuojamos, nekito taip sparčiai ir žymiai. Tad kiekvienų metų sudėtingas planavimo procesas, užtrunkantis daugiau kaip 3 mėnesius, netvirtina didelių priėmimo pokyčių. Glaudesnė sąsaja su 3 metų valstybės planavimo procesu ir ilgesnio laikotarpio planavimas kurtų didesnę pridėtinę vertę visoms suinteresuotoms šalims bei užtikrintų didesnę tvarumą.

3 uždavinys. Sudaryti prielaidas efektyvesnei valstybinių mokslinių tyrimų institutų veiklai:

- siekiant sudaryti palankesnes sąlygas Institutams įgyvendinti konkursinio finansavimo priemonės bei vykdyti mokslo – verslo bendradarbiavimo projektus, siūloma nustatyti, kad Institutai, veikiantys kaip viešosios įstaigos, turėtų teisę steigti ribotos civilinės atsakomybės juridinius asmenis, investuoti į juos nuosavybės teise valdomą turtą bei sudaryti paskolos ar kitus finansinius įsipareigojimus. Vadovaujantis MSI, Institutų tikslai yra glaudžiai susieti su MTEP, inovacijų kūrimu ir žinių perdavimu. O viena svarbiausių šios veiklos formų yra atžalinių įmonių steigimas. Tačiau MSI nėra įtvirtinta teisė Institutams, veikiantiems kaip viešosios įstaigos, steigti ribotos

civilinės atsakomybės juridinius asmenis (atžalines įmones). Aiškaus reguliavimo nebuvimas apsunkina Institutų sprendimų priėmimą, dalyvavimą derybose ir MTEP rezultatų komercializavimą. Siūlomas reguliavimas nėra naujas – analogiškos teisės jau turi aukštosios mokyklos, todėl juo siekiama užtikrinti nuoseklų ir sistemišką teisinį reguliavimą visoms mokslo ir studijų institucijoms. Ši nuostata nesiekia įtvirtinti savarakiškos komercinės veiklos, bet sudaro sąlygas efektyviau įgyvendinti įstatyme numatytas funkcijas – skatinti inovacijas ir MTEP rezultatų perdavimą. Sudarius teisinę prielaidą institutams aktyviau dalyvauti technologijų perdavimo procesuose, būtų stiprinamos mokslo ir verslo sąsajos, didinamas inovacijų kūrimo potencialas ir prisidedama prie šalies ekonomikos augimo;

- atsižvelgiant į valstybės pagalbos Europos Sąjungoje reglamentavimą bei siekiant užtikrinti, kad nebūtų iškraipyta konkurencija bei paveikta prekyba tarp valstybių narių, Institutai gali vykdyti išskirtinai neekonomines veiklas, tačiau tuo pačiu turi ribotas galimybes įvairioms konkursinėms priemonėms įgyvendinti, kurios gali būti vykdomos tik kompensaciniu principu (valstybės biudžeto asignavimais patirtos išlaidos negali būti naudojamos tokioms priemonėms) ar kurioms yra taikomas lengvatinių paslaugų principas. Įvertinus tai, siūloma Institutams suteikti teisę sudaryti paskolos sutartis;

- papildomai pažymėtina, kad siūlomas reguliavimas nustatomas, siekiant dermės su Viešųjų įstaigų įstatymu. Siekiant dermės su MSĮ 8 straipsnio 2 dalimi, reglamentuojančia aukštųjų mokyklų teises, siūloma numatyti Institutams galimybę turėti ir kitas teisės aktais suteikiamas teises (kad naudotųsi ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių juridinių asmenų veiklą, suteikiamomis teisėmis).

4 uždavinys. Atlikti pakeitimus siekiant teisinio aiškumo ir dermės su kitais įstatymais:

- aktualizuoti MSĮ 2, 3, 8, 34, 48, 49, 52, 53, 54, 57, 58, 61, 68, 82, 85, 87 straipsniuose nurodytus valstybės institucijos (Švietimo, mokslo ir sporto ministerija) ir pareigų (švietimo, mokslo ir sporto ministras) pavadinimus;

- atsisakyti MSĮ 11 straipsnio 4 dalyje nustatytos sąlygos, kad kolegijos gali savo pavadinime anglų kalba vartoti žodžius „taikomųjų mokslų universitetas“, jei vykdo ne mažiau kaip dviejų studijų kryptių antrosios pakopos koleginį studijų programas, kaip perteklinės ir galimai klaidinančios, nes antrosios pakopos koleginės studijos MSĮ nėra apibrėžtos; mokslo ir studijų institucijos statusą apibrėžia ne jos pavadinimas / pavadinimo užsienio kalba, o teisinis statusas, kuris yra nustatytas Įstatyme, todėl tai laikytina pertekliu reguliavimu;

- patikslinti MSĮ 42 straipsnio 5 dalį, jeigu paaiškėja, kad aukštoji mokykla ar užsienio valstybės aukštosios mokyklos filialas neatitinka leidimui vykdyti studijas ir su studijomis susijusiai veiklai keliamų reikalavimų, nustatytų šio straipsnio 1 dalyje ar Europos Sąjungos teisės aktuose, aukštoji mokykla arba užsienio valstybės aukštosios mokyklos filialas, turi nedelsdamas apie tai pranešti švietimo, mokslo ir sporto ministrui arba Paslaugų įstatyme nurodytam kontaktiniam centrui. Tokiu atveju gali būti inicijuojamas institucijos išorinis vertinimas švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Nepranešimas apie neatitiktį leidimui vykdyti studijas ir su studijomis susijusiai veiklai keliamų reikalavimų, nustatytų šio straipsnio 1 dalyje ar Europos Sąjungos teisės aktuose, laikomas teisės aktų pažeidimu ir yra pagrindas inicijuoti institucijos išorinį vertinimą. Patikslinti 44 straipsnio 5 dalį, jeigu paaiškėja, kad šio įstatymo 41 straipsnio 2 dalyje nurodyti subjektai neatitinka leidimui vykdyti su studijomis susijusiai veiklai keliamų reikalavimų, nustatytų šio straipsnio 1 dalyje ar Europos Sąjungos teisės aktuose, institucija, turinti leidimą vykdyti su studijomis susijusią veiklą, turi nedelsdami apie tai pranešti švietimo, mokslo ir sporto ministrui arba Paslaugų įstatyme nurodytam kontaktiniam centrui. Tokiu atveju švietimo, mokslo ir sporto ministras, įvertinęs gautą informaciją, gali inicijuoti sprendimo dėl leidimo vykdyti su studijomis susijusią veiklą panaikinimo priėmimą. Nepranešimas apie neatitiktį leidimui vykdyti su studijomis susijusiai veiklai keliamų reikalavimų, nustatytų šio straipsnio 1 dalyje ar Europos Sąjungos teisės aktuose, laikomas teisės aktų pažeidimu ir yra pagrindas priimti sprendimą dėl leidimo vykdyti su

studijomis susijusią veiklą panaikinimo. Skirtingas teisinis reguliavimas numatomas dėl to, kad yra skirtingos veiklos pagal išduodamus leidimus veiklai vykdyti. Institucijos, gavusios leidimą vykdyti su studijomis susijusią veiklą, nevykdo ir neorganizuoja studijų, nevykdo mokslinės (meno) veiklos todėl jų vertinimas neatliekamas. Pagal Viešojo administravimo įstatymo Nr. VIII-1234 1, 2, 5, 9, 10, 11, 12, 19, 23, 24, 29, 30, 31, 33, 35, 37, 40 straipsnių ir IV skyriaus pavadinimo pakeitimo, įstatymo papildymo III¹ skyriumi, 33¹ straipsniu ir priedu bei 29 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymą Nr. XV-441 šios nuostatos įsigaliojė 2027 m. lapkričio 1 d.;

- atsisakyti absoliučios studijų programos studijų rezultatų atitikties studijų krypties apraše nustatytiems studijų rezultatams, nustatant, kad studijų programos (įskaitant trumpąją studijų pakopą) rengiamos ir įgyvendinamos vadovaujantis atitinkamos studijų krypties (krypčių, krypčių grupės) aprašu, ir įteisinti dabartinę studijų krypčių aprašų rengimo praktiką – kad studijų krypčių aprašų rengimą organizuoja Studijų kokybės vertinimo centras, pasitelkdamas mokslo ir studijų institucijų, studentų organizacijų ir darbdavių atstovus, o juos tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras;

- patikslinti MSI 54 straipsnį, aiškiau susiejant doktorantūros teisės suteikimą su atitinkamos mokslo krypties (krypčių) MTEP lygio įvertinimu, o meno doktorantūros teisės suteikimą – su atitinkamos meno krypties (krypčių) meno veiklos lygių įvertinimu. Įtvirtinus galimybę doktorantūrą vykdyti vienoje ar keliuose mokslo ir (ar) meno kryptyse, vykdyti bendras doktorantūros studijas su užsienio mokslo ir studijų institucijomis, įskaitant jungtines doktorantūros studijų programas, bus atliepta tarptautinė doktorantūros studijų praktika ir Lietuvos mokslo ir studijų institucijų lūkesčiai;

- nustatyti, kad diplomų priedėliai išduodami visiems aukštųjų mokyklų absolventams; siekiant modernizuoti ir skaitmenizuoti aukštojo mokslo diplomų ir jų priedėlių išdavimo procesus, siūloma atsisakyti popierinių dokumentų blankų, kad procesas labiau atitiktų šiuolaikinius tarptautinius bei tvarumo standartus. Siūloma pakeisti MSI 58 straipsnio 6 dalį ir nustatyti, kad diplomų, diplomų priedėlių ir studijų pažymėjimų formą, rengimo ir išdavimo tvarką nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras. Siūloma, kad šis teisinis reglamentavimas įsigaliojė 2027 m. birželio 1 d., kad Nacionalinė švietimo agentūra turėtų pakankamai laiko sklandžiai parengti programinę įrangą skaitmeniniams dokumentams išduoti;

- atsižvelgiant į tai, kad Valstybės investicijų programos, apimančios valstybės investicijų programas ir valstybės investicijų projektus, įgyvendinimas baigtas 2025 m. gruodžio 31 d. ir valstybės lėšos investicijoms į infrastruktūrą planuojamos ir skiriamos, vadovaujantis strateginį valdymą reglamentuojančiais teisės aktais, siūloma patikslinti MSI 74 straipsnio 1 dalies 3 punktą bei 84 straipsnio 1 dalies 7 punktą ir numatyti, kad vienas iš mokslo ir studijų institucijų, taip pat mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos, meno veiklos finansavimo šaltinių yra valstybės biudžeto lėšos, skirtos valstybinėms mokslo ir studijų institucijoms švietimo ir mokslo politikos tęstinės veiklos ir (ar) pažangos priemonėms, susijusioms su infrastruktūros atnaujinimu ir plėtra, įgyvendinti. Taip bus išlaikyta teisės aktų, reglamentuojančių valstybės biudžeto lėšų skyrimą infrastruktūrai atnaujinti ir plėtrai, dermė. Pažymėtina, kad pagal EBPO *Frascati* žinyną (*OECD Frascati Manual*) išlaidos infrastruktūrai, tiesiogiai naudojamai mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos veiklai, yra priskiriamos mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos išlaidoms, todėl moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra gali būti finansuojami iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų infrastruktūros atnaujinimui ir plėtrai;

- nustatius, kad Nacionalinė švietimo agentūra atlieka jai teikiamų duomenų sutvarkymą ir duomenų teikėjų sąrašą papildžius Lietuvos transporto saugos administracija, bus aiškesnė institucijų atsakomybė;

- studijuojantiesiems, institucijų administracijai ir kitiems suinteresuotiems subjektams;

- 82 straipsnyje siūloma nustatyti, kad švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka gali būti skiriama parama aukštųjų mokyklų studentams, vykstantiems studijuoti arba atlikti praktikos

užsienyje, taip pat užsieniečiams ir užsienio lietuviams, atvykusiems į dalines studijas, lietuvių kalbos ir kultūros kursus mokslo ir studijų institucijose. Švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka gali būti finansuojamos Lietuvos Respublikos aukštosiose mokyklose studijuojančių užsienio valstybių piliečių ir užsienio lietuvių trumposios, pirmosios, antrosios ir trečiosios pakopos studijos

- įvertinus tai, kad mokslo ir studijų institucijos viešai skelbia metines pajamų ir išlaidų sąmatas ir jų įvykdymo ataskaitas, siūloma atsisakyti MSI 85 straipsnio 2 dalyje nuostatos, kad valstybinės mokslo ir studijų institucijos metinės veiklos ataskaitas viešai skelbia ir teikia Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai ir steigėjui, kaip perteklinės, patikslinus, kad informacija skelbiama interneto svetainėje;

- įvertinus poreikį mokslo ir studijų institucijoms teikti metinės veiklos ataskaitas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai bei steigėjui, siūloma atsisakyti šios nuostatos kaip perteklinės (85 str. 2 d.);

- priimti Lydintį įstatymo projektą Nr. 1 ir Lydintį įstatymo projektą Nr. 2;

Įstatymų projektų įsigaliojimo data nustatoma atsižvelgiant į aiškinamajame rašte išdėstytas aplinkybes, taip pat į tai, kad Vyriausybė, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija iki įstatymų įsigaliojimo turės priimti įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus, o mokslo ir studijų institucijos – pakeisti savo vidinius dokumentus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto Įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Siūlomi MSI pakeitimai sudarys prielaidas efektyviau planuoti ir naudoti valstybės biudžeto lėšas, užtikrins didesnę studijų finansavimo sistemos lankstumą, racionalesnę valstybės finansuojamų studijų vietų planavimą bei priėmimo organizavimą. Siūlomi pakeitimai sudarys palankesnes sąlygas mokslo ir studijų institucijų veiklai, mokslo ir verslo bendradarbiavimui bei efektyvesniam mokslo rezultatų pritaikymui. Projektu taip pat užtikrinama galiojančio teisinio reguliavimo dermė su kitais įstatymais ir pašalinami praktikoje išryškėję teisinio reguliavimo neaiškumai. Neigiamų pasekmių nenumatoma. Šias išvadas pagrindžia Įstatymo projekto tikslai ir numatomos reguliavimo priemonės.

6. Kokią įtaką Įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip Įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus teikiamus Įstatymų projektus, kitų įstatymų keisti nereikės.

Kartu su teikiamu Įstatymo projektu būtina priimti kartu teikiamus Lydintį įstatymo projektą Nr. 1 ir Lydintį įstatymo projektą Nr. 2.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, Įstatymų projektuose naujos sąvokos neapibrėžiamos ir nevartojamos.

11. Įstatymų projektų atitikties Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

12. Jeigu Įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymų projektus, įgyvendinamuosius teisės aktus turės parengti ir priimti Vyriausybė, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

Priėmus teikiamus Įstatymų projektus, reikės pakeisti Norminės atitinkamos studijų krypties arba studijų programų grupės studijų kainos apskaičiavimo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų studijų kainai valstybės finansuojamose studijų vietose apmokėti skyrimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimu Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“.

13. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Šiuo metu galiojančiai MSI 76² straipsnio 2 dalies nuostatai įgyvendinti (skatinimui už studijų veiklos pasiekimus) skiriama 23,7 mln. Eur, tačiau pagal dabartines nuostatas atsiranda didelis papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis (20 procentų nuo studijų bazinio finansavimo): 2026 m. – 26 mln. Eur, 2027 m. – 28,6 mln. Eur, 2028 m. – 31,2 mln. Eur, 2029 m. – 34 mln. Eur. Pritarus siūlomiems pakeitimams, valstybės biudžeto lėšos skatinimui už studijų veiklos pasiekimus negalėtų būti mažesnės, negu buvo skirta praėjusiais metais, o papildomų lėšų būtų skiriama, atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes.

Taikant MSI 77 straipsnio 6 dalyje nustatytas nuostatas (dėl atsilaisvinusių ir neužimtų studijų vietų finansavimo), valstybės finansavimas neužimtoms studijų vietoms, skirtas aukštosios mokykloms 2026 m. sudaro 8,4 mln. Eur, 2027 m. turėtų siekti 14,3 mln. Eur, 2028 m. – 14,6 mln. Eur, 2029 m. – 15,2 mln. Eur. Tai lemia, kad atitinkamų lėšų trūksta naujai planuojamoms valstybės finansuojamoms studijų vietoms. Taigi norint nemažinti valstybės užsakymo naujai planuojamų specialistų parengimui aukštosiose mokyklose, taip pat reikalingos papildomos lėšos. Dėl ribotų valstybės finansinių galimybių skirti papildomų lėšų šiam tikslui nėra galimybių. Priėmus siūlomus MSI pakeitimus ir atsisakius „nubyrėjusių“ valstybės finansuojamų studijų vietų finansavimo per visą studijų programos laikotarpį, šio papildomo finansavimo nereikės. Kitiems MSI nuostatų pakeitimams įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

Pritarus Įstatymo projektui, nuo 2027 m. atsilaisvintų 8,4 mln. Eur (nes nebūtų finansuojamos neužimtoms studijų vietos) – šios lėšos galėtų būti skiriamos lėšų trūkumui padengti, priimant asmenis į valstybės finansuojamas studijų vietas. Taip pat nebūtų sukurtas papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis, kuris sudarytų: 2027 m. – 34,5 mln. Eur, 2028 m. – 45,8 mln. Eur, 2029 m. – 49,2 mln. Eur.

14. Rengiant Įstatymų projektus gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus, specialistų išvadų ir vertinimų negauta.

15. Įstatymų projektams reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai yra „valstybės finansuojamos studijų vietos ir studijų stipendijos“, „valstybiniai mokslinių tyrimų institutai“, „valstybiniai brandos egzaminai“, „diplomo priedėlis“, „tarpkryptinė antrosios pakopos studijų programa“, „valstybės finansavimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija vykdys teikiamų įstatymų projektų ir juos įgyvendinančių teisės aktų įgyvendinimo stebėseną.
